

РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕКИ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТА КАТАСТРОФ

*Мурашов Г. І. (гр. ЛН-11, ІХФ КПІ ім. Ігоря Сікорського);
Ковтун А. І., к.т.н., ст. вик. (каф. ОППЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського)*

Анотація. Розглянуто питання ролі держави в забезпеченні безпеки населення під час надзвичайних ситуацій та катастроф.

Ключові слова: надзвичайній ситуації, катастрофа, безпека.

Abstract. The question of the role of the state in ensuring the safety of the population during emergencies and disasters was considered.

Keywords: emergency situation, disaster, safety.

Вступ. Забезпечення безпеки населення є однією з найважливіших функцій держави. Під час надзвичайних ситуацій та катастроф, роль держави в забезпеченні безпеки населення стає особливо важливою. Держава повинна мати належно розвинуту систему цивільного захисту та рятувальних служб, які забезпечать належне реагування на будь-які надзвичайні ситуації та катастрофи.

Аналіз стану питання. Роль держави в забезпеченні безпеки населення під час надзвичайних ситуацій та катастроф свідчить про те, що це питання є актуальним для багатьох країн світу. Відповідно до різних підходів до забезпечення безпеки населення в надзвичайних ситуаціях, держави розробляють свої власні стратегії, законодавчі акти та програми, які забезпечують належну реакцію на катастрофи та надзвичайні ситуації.

Мета роботи: дослідження різних аспектів державної ролі у забезпеченні безпеки населення в надзвичайних ситуаціях. В рамках роботи будуть розглянуті законодавчі акти та програми, які регулюють діяльність державних органів у цій сфері, а також досвід країн, які вже мають належно розвинені системи забезпечення безпеки населення.

Методики, матеріали і результати досліджень. Будуть досліджені такі законодавчі акти, як Закон України «Про цивільний захист», «Про створення і функціонування системи запобігання та реагування на надзвичайні ситуації природного та техногенного характеру», а також інші нормативно-правові акти, що стосуються безпеки населення в надзвичайних ситуаціях. Далі, будуть проаналізовані досвід та практики країн з розвинутими системами забезпечення безпеки населення під час надзвичайних ситуацій та катастроф. Для цього будуть використані матеріали досліджень, проведених у країнах з розвинутою системою захисту населення, таких як Японія, Німеччина, США та інші. Результатом дослідження буде встановлення основних тенденцій та проблем у забезпеченні безпеки населення в надзвичайних ситуаціях та катастрофах в Україні та за кордоном.

Дослідження Закону України «Про цивільний захист», «Про створення і функціонування системи запобігання та реагування на надзвичайні ситуації природного та техногенного характеру» . Україна, як і багато інших країн, має

розроблену систему законодавчих актів та програм, які регулюють діяльність державних органів у сфері забезпечення безпеки населення під час надзвичайних ситуацій та катастроф. Одним з найважливіших законодавчих актів на цю тему є Закон України «Про цивільний захист» (від 2 вересня 1994 року). Цей закон визначає правові та організаційні засади діяльності держави, громадських об'єднань та громадян у сфері захисту населення від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, а також від військової агресії та інших небезпечних впливів. Крім того, у 2018 році Україна прийняла Національну стратегію забезпечення цивільного захисту на період до 2022 року. Цей документ передбачає комплексні заходи з підвищення рівня захисту населення від надзвичайних ситуацій, а також зміцнення системи управління цивільним захистом. До інших законодавчих актів на цю тему можна віднести Закон України «Про пожежну безпеку» (від 3 грудня 1991 року), Закон України «Про охорону праці» (від 14 жовтня 1992 року), а також різноманітні накази та інструкції Міністерства з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи.

Досвід та практика країн з розвинутими системами забезпечення безпеки населення під час надзвичайних ситуацій та катастроф можуть бути важливим джерелом знань та інформації для розвитку відповідної системи в Україні. Для цього можна використати матеріали досліджень, проведених у країнах з розвинутою системою захисту населення, таких як Японія, Німеччина, США та інші. *Японія*, яка знаходиться в зоні високого ризику землетрусів та тайфунів, має одну з найрозвиненіших систем забезпечення безпеки населення. Вони використовують різноманітні підходи та методи для мінімізації ризиків та максимального захисту населення від надзвичайних ситуацій. Наприклад, Японія має розвинену систему громадських притулків, які можуть бути використані у випадку надзвичайних ситуацій, а також здатність евакуювати населення в разі потреби. У *Німеччині*, що теж знаходиться в зоні високого ризику природних катастроф, держава має сильну систему захисту населення. Наприклад, вони мають систему оперативного керування надзвичайними ситуаціями, яка включає в себе координацію дій між державними органами та службами, що забезпечують безпеку населення, а також забезпечення належного рівня фінансування державних органів, що займаються проблемами безпеки населення. *США* мають досвід у забезпеченні безпеки населення під час надзвичайних ситуацій та катастроф, і досить розвинену систему для цього. Федеральне агентство з управління надзвичайними ситуаціями (Federal Emergency Management Agency, FEMA) є однією з ключових організацій у цій сфері. Вона відповідає за координацію та керування відновленням після надзвичайних ситуацій та катастроф, а також за надання допомоги та ресурсів для місцевих органів управління надзвичайними ситуаціями. Один з прикладів успішної роботи FEMA – це її реагування на ураган Катріна, який став одним з найбільш руйнівних ураганів в історії США. FEMA координувала зусилля з рятування та допомоги постраждалим, а також забезпечувала ресурси та координацію для відновлення після урагану. Для підвищення рівня готовності до

надзвичайних ситуацій та катастроф, США також проводять різноманітні тренування та вправи з управління надзвичайними ситуаціями, що включають у себе вправи з біотероризму, хімічних та ядерних загроз, евакуації населення та інші. Досвід США у забезпеченні безпеки населення може бути корисним для інших країн, які бажають підвищити свій рівень готовності до надзвичайних ситуацій та катастроф.

Тенденцій та проблем у забезпеченні безпеки населення в надзвичайних ситуаціях та катастрофах в Україні та за кордоном. Україна також має відповідні закони та програми, але досить часто виникає проблема їх недостатньої реалізації та ефективності. Однією з проблем є відсутність системи превентивних заходів, які б допомагали уникнути виникнення надзвичайних ситуацій та катастроф. Крім того, часто відсутній достатній рівень координації між різними державними органами, що займаються питаннями забезпечення безпеки населення. У країнах з розвинутими системами забезпечення безпеки населення спостерігається тенденція до розвитку інформаційних технологій та їх використання в системі забезпечення безпеки. Так, наприклад, в Японії використовується спеціальна система «J-Alert», яка дозволяє швидко та ефективно повідомляти населення про можливі надзвичайні ситуації. У США національний центр управління надзвичайними ситуаціями використовує інформаційні технології для швидкої координації дій різних державних органів під час надзвичайних ситуацій та катастроф. У країнах з розвинутою системою захисту населення, таких як США та Японія, однією з ключових проблем є забезпечення безпеки під час природних катастроф, зокрема землетрусів та цунамі. У таких країнах віддається велика увага попередженню катастроф та готовності населення до дій в разі їх виникнення. Однак, не зважаючи на це, навіть в таких розвинених країнах, не завжди можна запобігти катастрофі, і тому їм також потрібні ефективні програми ліквідації наслідків. Іншою тенденцією є збільшення ролі громадськості у системі забезпечення безпеки населення під час надзвичайних ситуацій та катастроф. У багатьох країнах діє система волонтерської допомоги, яка дозволяє залучити громадян до допомоги у вирішенні проблем, що виникають під час надзвичайних ситуацій та катастроф. Так, наприклад, в Японії діють спеціальні добровольчі організації, які займаються допомогою під час природних катастроф та інших надзвичайних ситуацій. В Україні теж існує безліч волонтерських рухів. Наприклад, на Полтавщині, у Національному природному парку «Пирятинський» групи волонтерів регулярно допомагають робити облік бобрів, сов та лелек, а також проводять фото та відео спостереження за флорою та фауною Пирятинщини. Крім того, волонтери допомагають з вирішенням природоохоронних проблем, таких як попередження та недопущення підпалів сухої рослинності чи накопичення несанкціонованих сміттєзвалищ побутових відходів на територіях природно-заповідного фонду, що дозволяє не допустити екологічної катастрофи.

Висновки. Отже, важливим завданням для країн є постійне вдосконалення систем забезпечення безпеки населення під час надзвичайних ситуацій та катастроф, зокрема шляхом розвитку інформаційних технологій, підвищення

рівня координації між державними органами, залучення громадськості та забезпечення достатніх фінансових ресурсів для реалізації програм та заходів.

Література

1. 10 найпопулярніших напрямків екологічного волонтерства. URL: <https://ecoaction.org.ua/eko-volonter-10.html>

2. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>

3. Federal Emergency Management Agency, FEMA. URL: <https://www.fema.gov/>